

การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

received 4 AUG 2022 revised 1 JAN 2023 accepted 23 JAN 2023

วรรณวิทย์ เพ็ชรติบ

นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรกฎ ใจรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรดุขบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ

คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่ามีที่มาจาก การได้รับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากไฟป่า สืบเนื่องจากการที่ผู้เขียนได้อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลา ที่นานพอสมควร จึงได้พบเห็นและรับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากการค้นคว้าข้อมูลจึงทำให้ได้รับรู้ว่ ปัญหาไฟป่าเกิดจากกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพเกษตรกร ถือได้ว่าเป็นอาชีพหลักที่สร้าง ปัญหา

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ การสร้างสรรคผลงานศิลปะประติมากรรมสื่อผสม นำเสนอสาระประเด็นสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ ผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ และสร้างการรับรู้ถึง ผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นจากระบบเกษตรกรรมที่นำมาซึ่งปัญหาไฟป่าใน พื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยต่อผู้ชม

ในกระบวนการสร้างสรรคผลงานกำหนดเป็นรูปแบบประติมากรรมสื่อผสมที่มีหลากหลายขนาด นำเสนอประเด็น ของสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะสภาวะที่เกิดจากปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือ ของประเทศไทย ดุษฎีนิพนธ์ในรูปแบบนิทรรศการศิลปะชุดนี้ เป็นผลงานศิลปะประติมากรรมสื่อผสมร่วมกับสื่อ ภาพเคลื่อนไหว นำเสนอผลงานผ่านพื้นที่จำลองของสภาวะไฟป่าและสภาวะหลังจากเกิดปัญหาไฟป่าแล้ว ซึ่ง แสดงให้เห็นถึงผลกระทบหลังจากการเกิดขึ้นของไฟป่า

การสร้างสรรคผลงานชุดนี้ นอกจากการได้ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในเรื่องการสะท้อนปัญหาผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัญหาไฟป่า โดยใช้ผลงานศิลปะเป็นสื่อในการถ่ายทอดออกมาจากแนวความคิดที่ตั้งไว้ ผู้เขียนยังได้องค์ความรู้และประโยชน์จากการค้นพบระหว่างการสร้างสรรคหลายประการ ทั้งการได้ทดลองวิธี การรวมถึงเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกิดจากการสร้างสรรคและนำเสนอผลงาน สิ่งสำคัญอีกอย่างที่ได้รับคือ ผู้เขียนสามารถ

ต่อยอดและพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงานต่อ ๆ ไปในอนาคตได้อย่างหลากหลายขึ้น ทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา รวมไปถึงวิธีการนำเสนอผลงานและยังได้นำเสนอผลงาน เพื่อสะท้อนปัญหาและผลกระทบของไฟป่าให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่จะตามมาเมื่อเกิดปัญหาไฟป่าขึ้น

คำสำคัญ: ไฟป่า, ประติมากรรมสื่อผสม, ศิลปะในประเด็นสิ่งแวดล้อม

The study of the process and colorized photographs usage for historical study in Thailand¹

Wannawit Patteep

Ph.D. candidate,
Program in Arts and Design,
Faculty of Fine Arts, Chiangmai University

Korakot Jairak

Associate Professor,
Doctoral Program in Arts and Design,
Faculty of Fine Arts, Chiang Mai University

Abstract

The creation of mixed media artworks reflecting the crisis of natural disasters, and the impacts of forest fires originates from the awareness of the effects caused by these fires. The author, having lived in Chiang Mai for a considerable period, has witnessed and experienced the consequences of this problem. After researching the data, it became evident that the issue of forest fires stems from economic activities, particularly agriculture, which is a primary occupation contributing to this problem.

The study and analysis of data led to the determination of objectives for creating mixed media sculptures that present the issues of natural crisis and the impacts of human actions. It aims to raise awareness about the consequences of human activities, especially those resulting from agricultural systems that have led to forest fires in northern Thailand.

In the creative process, the artworks are designed as mixed media sculptures of various sizes, presenting the issues affected by human actions, particularly the situation arising from forest fire problems in Northern Thailand. This dissertation, in the form of an art exhibition, features mixed media sculptures combined with moving images, presenting a simulated space of forest fire conditions and the aftermath, illustrating the impacts following the occurrence of these fires.

The creation of this series not only achieves its objective of reflecting the environmental issues caused by forest fires, using art as a medium to convey the established concepts, but also

provides the author with knowledge and benefits from discoveries made during the creative process. This includes experimentation with new methods and techniques that emerged from the creation and presentation of the artworks. An important aspect gained is that the author can expand and develop future creations in various ways, including forms, content, and presentation methods. Furthermore, the artworks aim to reflect the problems and impacts of forest fires to raise awareness among the audience about the significance of the environment and the consequences that follow when forest fires occur.

Keywords: Forest Fire, Mixed-Media Sculpture, Art in Environmental Issues

บทนำ

การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้มีแรงบันดาลใจจากการปะทะกับปัญหาภาวะแวดล้อมวิกฤตที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่อยู่อาศัย โดยประเด็นปัญหาทั้งหมดเกิดจากการใช้ชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน การกระทำของมนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบย้อนกลับมาสู่ตนเอง รวมไปถึงสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในธรรมชาติ สภาพแวดล้อมที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน สังคมแบบสมัยใหม่ก่อให้เกิดมลพิษ อากาศที่ไม่ดี น้ำเน่าเสีย อาหารที่เป็นพิษอันตราย โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยในทุก ๆ ปี ทั้งหมดมีสาเหตุจากรูปแบบการใช้ชีวิตของมนุษย์จนกลายเป็นคำที่นักวิชาการเรียกกันว่า “แอนโทรโปซีน” (Anthropocene) ถูกกล่าวถึงโดย พอล ครุตเซน (Paul Crutzen) นักฟิสิกส์เคมีชาวเนเธอร์แลนด์ ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเคมี จากงานวิจัยด้านเคมีในบรรยากาศ ระหว่างการบรรยายทางวิชาการครั้งหนึ่งเมื่อปี ค.ศ. 2000 ได้เสนอว่า “แอนโทรโปซีน” อาจเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 18 ที่อุณหภูมิสูงขึ้น มีการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซเรือนกระจก ออกสู่ชั้นบรรยากาศ เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพลาสติก และความเสื่อมถอยของระบบนิเวศปะการัง รวมถึงการสูญพันธุ์ของสัตว์และพืชจำนวนมาก “การที่รับรู้เรื่องราวข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามนุษย์กำลังเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มลภาวะที่เกิดขึ้นในทุกประเทศ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของประชากรมนุษย์เศรษฐกิจ การเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาที่เน้นความเจริญด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยประเด็นเหล่านี้สะท้อนถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ การใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์มาตลอด ดังที่ผู้เขียนเองได้ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางหมอกควันที่เกิดจากไฟป่าทุก ๆ ฤดูร้อนของจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้การหายใจไม่เป็นปกติสุข ค่าใช้จ่ายหลายครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากการใช้เครื่องฟอกอากาศและเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้น ปัญหาหมอกควันไฟป่าในจังหวัดเชียงใหม่กลายเป็นปัญหาระดับประเทศมานานนับ 10 ปี โดยมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ยังคงรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไฟได้สร้างความเสียหายเป็นบริเวณกว้างแก่พื้นที่โดยรอบ 2,400 ไร่ ปัจจัยหลัก ๆ ที่มาจากฝีมือมนุษย์ เช่น การเผาเพื่ออุตสาหกรรมเกษตร เพื่อสร้างเส้นทางแหล่งอาหารสัตว์ป่า และเพื่อหาของป่า ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีประเด็นปัญหาการจุดไฟเพื่อกลั่นแกล้งเพราะไม่พอใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือแม้แต่การจุดไฟโดยความคึกคะนองไม่มีสาเหตุใด ๆ และจุดไฟเพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่” (Mgr online, 2019)

หลังจากที่ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลา 6 ปี หนึ่งในปัญหาใหญ่ที่ผู้เขียนต้องเผชิญในช่วงฤดูร้อนของทุกปีคือ ปัญหาเรื่องหมอกควันอันเกิดจากไฟป่าหรือการเผาของเกษตรกร ซึ่งผลกระทบที่ตามมาในรูปแบบของฝุ่นควันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในทุกปี จนก่อให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของประชาชน และสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในป่า

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนเกิดแนวคิดที่จะนำเสนอประเด็นสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ ผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย มาสร้างสรรค์และนำเสนอเป็นผลงานศิลปะจัดวางที่ประกอบด้วยผลงานประติมากรรมสื่อผสม นำเสนอรูปทรงของคน สัตว์และสิ่งของที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์โดยมุ่งเน้นไปที่ปัญหาไฟป่าเป็นหลัก นอกจากนี้ยังสนใจที่จะทำภาพเคลื่อนไหวเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาวะไฟป่าและสภาวะหลังจากเกิดปัญหาไฟป่าแล้ว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประติมากรรมสื่อผสม นำเสนอสาระ ประเด็นสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ และผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์
2. เพื่อค้นคว้าและศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างผลงานประติมากรรม สื่อภาพเคลื่อนไหว และการสร้างสภาวะที่สะท้อนการกระทำของมนุษย์ต่อธรรมชาติ
3. เพื่อสร้างการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์โดยเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นจากระบบเกษตรกรรมที่นำมาซึ่งปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยต่อผู้ชม

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานชุดทดลอง

การสร้างศึกษาค้นคว้าเรื่องราวและผลกระทบ ที่เกิดจากมนุษย์ รวมไปถึงเรื่องของปัญหาไฟป่า ในกระบวนการสร้างผลงาน การค้นคว้าข้อมูล และการสร้างสรรค์ผลงานเชิงทดลองได้ทำควบคู่กัน เพื่อค้นหาสาระ และสัญลักษณ์ที่ต้องการนำเสนอออกมาผ่านผลงานศิลปะ และนำไปสังเคราะห์เพื่อพัฒนาในการสร้างผลงานจริงอีกครั้ง การทดลองสร้างผลงานทั้งหมดจึงออกมาเป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสม เพื่อแสดงเนื้อหาของสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการกระทำของมนุษย์ ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลงานชุดทดลอง

1. สภาวะที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

ประเด็นไฟป่าในประเทศไทยนั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่มีมาเป็นเวลานาน โดยช่วงฤดูร้อนปี พ.ศ. 2563 มีไฟป่าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในภาคเหนือของประเทศไทยที่สื่อมวลชนนำเสนอภาพข่าวสัตว์ป่าที่หนีตายลงมาจากเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ ลงมาสู่เขตชุมชน เกิดเป็นภาพให้เห็นถึงสภาพชีวิตของสัตว์ป่าที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุการณ์ไฟไหม้ป่า

2. ปัญหาไฟป่าจากจุดเล็กสู่ผลกระทบในวงกว้าง

คว้นส่วนใหญ่เกิดจากฝีมือมนุษย์ ซึ่งคว้นจากการเผาไหม้โดยแสงแดดได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเกิดขึ้นได้ยากและน้อยมาก ทว่าคำถามสำคัญ คือเมื่อพื้นที่เกิดคว้นนับล้านไร่ กินพื้นที่กว้างเกินกว่าจะหาว่าใครคือต้นตอของการเผา โดยการเผาบนที่สูงนั้นมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่แตกต่างกัน และสามารถกล่าวได้ว่าการเผา “ภายในชุมชน” ส่วนมากค่อนข้างรัดกุม เนื่องจากเป็นกระบวนการหนึ่งในการทำไร่หมุนเวียน (Land rotation farming) หรือการทำเกษตรเชิงวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยการเผาเพื่อเปิดหน้าดินและเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมก่อนเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูก โดยการเผาในรูปแบบนี้อาศัยการสังเกตธรรมชาติในการประเมินความเสี่ยง ทั้งทิศทางลม

ความชื้นในอากาศ ปริมาณน้ำฝนในรอบปี และหากตัดสินใจเผด็จการทำแนวกันไฟเป็นหลุมลึกรอบแปลงซึ่งเว้นระยะห่างจากชายป่าเป็นระยะหลายเมตร

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงพื้นที่อาศัยของประชาชนที่รุกรานเข้าโอบล้อมผืนป่าต้นน้ำลำธาร การเผาอีกหลายรูปแบบที่เกิดขึ้นย่อมเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ดังที่ ชัยธวัช จอมติ ชาวปกากะญอจากหมู่บ้านห้วยหินลาดในจังหวัดเชียงราย และนักดับเพลิงอาสาสมัครดับไฟป่ามานานนับสิบปี ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “แม้แต่คนในชุมชนก็ไม่สามารถตอบคำถามได้ว่าใครคือมือเพลิง เพราะการจุดไฟนั้นใช้เวลาเพียงไม่กี่นาที แต่กว่าคนในชุมชนจะรู้ตัวไฟก็ลุกลามไปวงกว้างแล้ว” (Jomti, 2020, interview)

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายขณะสัมภาษณ์ ชัยธวัช จอมติ ชาวปกากะญอจากหมู่บ้านห้วยหินลาด จังหวัดเชียงราย นักดับเพลิงอาสาสมัครดับไฟป่ามานานนับสิบปี

Note: From Arunvati Ratnatarree, 2019

“ส่วนหนึ่งของไฟป่าเกิดจากการลักลอบหาของป่าจริง แต่จะเหมารวมว่าเป็นฝีมือของชาวเขาทั้งหมดไม่ได้ เพราะแต่ละคนเผ่าก็มีวิธีการหาของป่าโดยไม่ใช้ไฟกันทั้งนั้น” ชัยธวัชเสริมถึงข้อสังเกตในมุมมองที่อยู่กับป่ามานานว่า ไฟป่าส่วนมากมักเกิดบริเวณป่าที่อยู่ใกล้กับถนน ซึ่งนั่นก็ทำให้คาดเดาสาเหตุได้หลายทาง เช่น การทำเกษตรเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะข้าวโพดที่รุกเข้ามาในพื้นที่ป่า เนื่องจากปัญหกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินจึงต้องตัดถนนเข้ามาเพื่อการขนส่งด้วย หรือการเผาเพื่อรื้อไล่ที่ดินก็มีจำนวนมาก นอกจากนั้นไฟปายังไม่ได้เกิดเฉพาะในฤดูร้อนอย่างหลายคนเข้าใจ แต่เกิดอยู่เรื่อยไปตลอดทั้งปี เพียงแค่หนักหน่วงในช่วงอากาศร้อนแล้ง จนได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง และนั่นเท่ากับว่าคนข้างบนย่อมเผชิญปัญหาค้นวันบ่อยกว่าคนข้างล่างหลายเท่า ที่น่าตกใจก็คือระยะหลังคนเผ่าชำนาญขึ้นเรื่อย ๆ หลักฐานที่พบบริเวณจุดเกิดเหตุไม่ได้มีเพียงไม้ขีดไฟหรือซากเชื้อเพลิงธรรมดาอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นขบวนการที่สร้างขึ้นสำหรับเผาป่าโดยเฉพาะ ครั้งหลังสุดที่พบคือเชื้อเพลิงอัดแท่งแบบที่จะค่อย ๆ ไหม้ทีละนิดเพื่อยื้อเวลาให้คนเผ่าหลบหนีออกนอกพื้นที่ก่อนที่ไฟจะลุกลาม

งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของไฟ ทำให้พบว่าหลายฝ่ายขาดความเข้าใจเรื่องปัญหาอย่างชัดเจน เมื่อถามว่า “หมอกควันภาคเหนือมาจากไหน?” จึงไม่สามารถตอบได้ด้วยคำตอบเดียว และยังไม่สามารถอธิบายสาเหตุของปัญหาหมอกควันได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะชาวเขาทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งชาวบ้านที่อาศัยอยู่เผาเพื่อหาของป่า หรือเพราะการทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่มีนายทุนใหญ่เป็นเงาอยู่เบื้องหลังก็ไม่ใช้คำตอบที่ถูกต้องเสียทีเดียว (Ratnatarree, 2020)

ข้อมูลจากบทความ ข่าวสาร รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่า ทำให้ทราบว่าแท้จริงแล้วปัญหาไฟป่า มีต้นตอมาจากหลากหลายประเด็นไม่ว่าจะเป็นการเผาเพื่อการทำเกษตร โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเผาเพื่อหาของป่าของชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง และปัญหาที่น่าตกใจคือ การเผาเพื่อเงินงบประมาณของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาขั้นต่อไป ผู้เขียนมุ่งประเด็นความสนใจไปที่การเผาป่าจากเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอหัวข้อที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

3. ข้าวโพด สาเหตุแห่งการทำลายป่า น้ำแล้ง และหมอกควันพิษ

ปัจจุบันสังคมหลงเชื่อมานานว่า ปัญหาหมอกควันพิษในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นทุกปีในช่วงหน้าแล้งมาจากการเผาป่าเพื่อหาเห็ด หรือหาของป่าของชาวบ้านเป็นสาเหตุหลัก แต่แท้จริงแล้วสาเหตุหลักสำคัญคือการเผาซากข้าวโพดและเผาป่า เพื่อทำไร่ข้าวโพดในพื้นที่ป่าต้นน้ำ เกษตรกรเผาป่าหลายล้านไร่ เพื่อเปลี่ยนเป็นการปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์ และส่งออกขายให้กับนายทุนและบริษัทที่เกี่ยวกับการผลิตอาหารสัตว์ แต่ปัญหาใหญ่ที่ตามมาคือ หมอกควันพิษ ดินถล่ม น้ำท่วม น้ำแล้ง และความยากจนเป็นหนี้สินของเกษตรกรรายย่อย โดยจากผลสำรวจพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดมากที่สุด ในฤดูร้อนของทุกปี ภาพของผืนป่าเขียวขจีได้ถูกแทนที่ด้วยผืนดินแห้งแล้งและซากจากการเผาหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาหมอกควันพิษจากการเผาป่าและซากไร่แหล่งใหญ่ของประเทศ โดยพื้นที่เผาส่วนใหญ่เป็นไร่ข้าวโพดซึ่งมีพื้นที่ประมาณแสนกว่าไร่และเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำในระบบเกษตรแบบใหม่ เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวโพดเสร็จ ชาวไร่ต้องรีบกำจัดซากไร่ ตอซังข้าวโพด หรือขยะอื่น ๆ ด้วยวิธีการที่ง่ายและรวดเร็วที่สุดโดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุน นั่นคือการเผาทิ้งเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับการผลิตรอบใหม่ โดยการเผาจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันแทบจะทุกพื้นที่เพราะต่างฝ่ายต่างเร่งกำจัดขยะและเริ่มทำการเพาะปลูกในรอบต่อไปให้เร็วที่สุด

ภาพที่ 2 พื้นที่ป่าและไร่ข้าวโพดหลังจากการเก็บเกี่ยว อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

Note: From Tontiwittayapitak, 2015

การเผาข้าวโพดจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันแทบจะทุกพื้นที่เพราะต่างคนต่างก็เร่งกำจัดขยะและเริ่มทำการเพาะปลูกในรอบต่อไปให้เร็วที่สุด มีข้อสังเกตว่า หากปีใดราคาข้าวโพดสูงขึ้นการเผา ก็จะมีมากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตทำให้ปริมาณฝุ่นละอองในอากาศมีมากเกือบ 300 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร ปกติกำหนดให้ไม่เกิน 120 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร สูงกว่ามาตรฐานเกือบสามเท่า หากย้อนหลังไปดูสถิติย้อนหลังจะพบว่า เมื่อเทียบกับปีก่อน ปริมาณฝุ่นละอองทางภาคเหนือมีประมาณ 150 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร เพิ่มขึ้นตามลำดับ ภายหลังจากมีการส่งเสริมให้ปลูกข้าวโพดอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดการบุกรุก เผา และถางป่าเพื่อเปลี่ยนเป็นไร่ข้าวโพดสุดลูกหูลูกตา (One Ton on 2015, Online)

เรื่องราวของการประกอบอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์นำมาซึ่งการก่อให้เกิดปัญหาไฟป่าเป็นลำดับแรก หลังจากการศึกษาเรื่องการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำให้ผู้เขียนได้แนวคิดในการสร้างภาพร่างและนำวัสดุที่หลงเหลือจากการทำเกษตรในพื้นที่ของการเกิดไฟป่ามาสร้างสรรค์เป็นผลงานทดลองต่อไป

การศึกษาผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง และผลงานชุดทดลอง

การศึกษาผลงานศิลปกรรมของศิลปินที่สนใจในช่วงนี้ เพื่อนำมาสังเคราะห์และพัฒนาผลงานทดลองในเรื่องของสถานะที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า ซึ่งเป็นผลงานของ อัลเดรซ เบตนาล์ชคลี (Prof. Dr Andrzej Bednarczyk) และว็อล์ฟแกง สติลเลอร์ (Wolfgang Stiller)

1) อัลเดรซ เบตนาล์ชคลี (Andrzej Bednarczyk) ปี ค.ศ. 1960 - ปัจจุบัน

เบตนาล์ชคลีเกิดปี ค.ศ. 1960 เป็นศิลปินชาวโปแลนด์ที่ทำงานศิลปะหลากหลายประเภทโดยปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่ประเทศโปแลนด์

ประติมากรรมชุด “Narcissus Field” ของศิลปิน เบตนาล์ชคลี เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากการผสมผสานและทำงานร่วมกันระหว่างศิลปะและหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อนำเสนอการแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่แตกต่างกัน รวมถึงความเป็นจริงของสังคมยุคใหม่ สถานที่และศาสนาที่เชื่อมโยงกัน โดยการถ่ายทอดผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ที่กำหนดให้ทำงานร่วมกันกับประติมากรรมรูปทรงมนุษย์ในท่าทางนั่งก้มหน้า อ่านข้อความเนื้อหาที่กล่าวข้างต้น ผลงานถูกจัดวางและนำเสนอไว้ในสถานที่ ซึ่งมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศิลปินวินิจฉัยว่า มนุษย์ในปัจจุบันมีทัศนคติที่หลงตัวเอง ใช้เวลาและสนใจแต่โลกในสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของสังคมในปัจจุบัน (Zielona Góra, 2016)

ภาพที่ 3 Andrzej Bednarczyk, Ritual of Narcissi, 2015

Note: From Bartoszek, 2020

ผลงานของ เบทนาร์ชคกี้ สร้างความน่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน รวมไปถึงการใช้สื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อสร้างสีและบรรยากาศบริเวณที่นำเสนอผลงาน ไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวที่ถูกศิลปินนำเสนอผ่านจอร่วมกับผลงานประติมากรรมรูปทรงมนุษย์ที่กำลังจับจ้องหน้าจอในอิริยาบถต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานทดลองครั้งนี้ ผู้เขียนมีความสนใจที่จะนำเสนอโดยเฉพาะภาพเคลื่อนไหว มาเป็นส่วนหนึ่งของผลงานทดลองชุด “สถานะที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า” เพื่อร่วมกันสร้างความหมายให้กับผลงานและประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า ก่อนการสร้างสรรค์ผลงานทดลองในครั้งนี้ของผู้เขียน

2) โวล์ฟเกน สติลเลอร์ (Wolfgang Stiller) ปี ค.ศ. 1961 - ปัจจุบัน

ผลงานชุด “Match stick men” นี้ ศิลปินใช้ไม้แกละสลักเป็นรูปทรงไม้ขีดไฟ ส่วนหัวของไม้ขีดไฟแกละสลักเป็นรูปทรงของศีรษะมนุษย์เพื่อแทนที่จุดกำเนิดของไฟ ไม้ขีดไฟคือสัญลักษณ์ของการเผาผลาญ ซึ่งผลงานของสติลเลอร์เป็นการตั้งคำถามกับสังคมด้วยความตลกขบขันในเรื่องของอำนาจความเป็นใหญ่ โครงสร้างทางสังคม รวมถึงสภาพแวดล้อมของผู้คนซึ่งก็มีเส้นแบ่งเรื่องชนชั้นในสังคมอยู่เสมอ

ภาพที่ 4 Wolfgang Stiller, Arts in Berlin studio
Note: From Santl, 2015

ผู้เขียนสนใจการนำวัสดุจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ รวมถึงแนวคิดของศิลปินที่ต้องการถ่ายทอดเรื่องของสังคมเมืองในแง่มุมเชิงลบ ผ่านผลงานประติมากรรมแกะสลักไม้ รูปทรงของไม้ขีดไฟที่ให้ความหมายและเป็นสัญลักษณ์ของการเผาทำลายล้าง ร่วมกับการนำรูปทรงของมนุษย์ที่ผ่านการเผาไหม้จนเหลือแต่เพียงตอตะโก เป็นอีกหนึ่งวิธีในการนำเสนอผลงานที่ผู้เขียนให้ความสนใจและสนับสนุนแนวคิดในการทำลายล้างซึ่งเกิดจากการเผาไหม้อย่างรุนแรงได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาภาพร่างผลงานทดลอง

จากการได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเนื้อหาและประเด็นที่สนใจ โดยเฉพาะสิ่งที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่าอันเกิดจากมนุษย์เป็นหลัก ด้วยเหตุผลจากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่มากำหนดเรื่องสู่การสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสมรูปทรงของมนุษย์และสัตว์ที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ไฟป่าด้วยการนำรูปทรงสัตว์จากภาพถ่ายมาปรับใช้ในการสร้างภาพร่าง เพื่อแสดงให้เห็นถึงท่าทาง ลักษณะที่เกิดรอยเผาไหม้ไปจนถึงท่าทางของการเอาชีวิตรอดจากความเจ็บปวดก่อนการทดลองสร้างเป็นรูปทรง 3 มิติต่อไป

ภาพที่ 5 ภาพร่างวาดเส้นผลงานแสดงท่าทางของสัตว์ได้รับผลกระทบจากไฟป่าบนกระดาษ
Note: From © Wannawit Patteep 8/7/2021

ผลงานทดลองชุด สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า

ผลงานทดลองสร้างสรรค์ในชุด “สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า” ผู้เขียนสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสมรูปทรงของมนุษย์ในอิริยาบถ ท่าทางที่เปรียบเสมือนต้องจำยอมต่อผลกระทบของไฟฟ้า โดยนำเสนอร่วมกับสื่อภาพเคลื่อนไหวของไฟฟ้าด้วยการฉายภาพไปที่ผลงานประติมากรรมเพื่อการจำลองบรรยากาศให้ผลงานเปรียบเสมือนกำลังตกอยู่ในสภาวะของการเกิดไฟฟ้า

ภาพที่ 6 ผลงานทดลอง ศิลปะอินสตอลเลชันชุด สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า ประกอบด้วย ประติมากรรมเชือกสีทอง และสื่อภาพเคลื่อนไหว

Note: From © Wannawit Patteep 8/7/2021

ภาพที่ 7 ผลงานทดลองประติมากรรมรูปคนแสดงท่าทางของการจำยอมต่อผลกระทบจากไฟฟ้า ประติมากรรมสื่อผสมประกอบด้วยวัสดุเหลือใช้ ขี้เถ้า ขี้เลื่อย ถ่าน และสื่อภาพเคลื่อนไหว

Note: From © Wannawit Patteep 8/7/2021

การค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ควบคู่กับการทดลองสร้างสรรค์ในครั้งนี้ช่วยพัฒนาผลการทดลองโดยมีสื่อภาพเคลื่อนไหวเข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการจำลองเพื่อสร้างบรรยากาศของการเกิดไฟฟ้าให้ผลงานมีความน่าสนใจมากขึ้น ในด้านของวัสดุ ขี้เลื่อย ขี้เถ้า และถ่านที่นำมาประกอบการสร้างมีความหมายสอดคล้องกับเรื่องราวของผลกระทบจากไฟฟ้าที่ค้นคว้าทำให้มีการพัฒนาขึ้นจากผลงานทดลองในชุดก่อนหน้านี้ โดยกระบวนการจัดการกับสื่อภาพเคลื่อนไหวให้ลงตัวที่สุดก็ยังคงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาผลการทดลองเข้าสู่การสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

ภาพร่าง 2 มิติและผลงานทดลอง 3 มิติทั้งหมดที่สร้างขึ้น ทั้งสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากระบบอุตสาหกรรมและสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้าที่มีต่อมนุษย์และสัตว์ ล้วนเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก เขียนได้รวบรวมและจัดแสดงเป็นนิทรรศการขนาดเล็ก เนื่องจากต้องการศึกษาถึงการนำเสนอภาพรวมเพื่อเก็บข้อมูลและค้นคว้าวิธีการที่จะแตกประเด็นต่อการสกัดเข้าสู่ภาพร่างสรุปสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานจริงต่อไป

ภาพที่ 8 การนำเสนอผลงานชุด สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ ครั้งที่ 1

ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

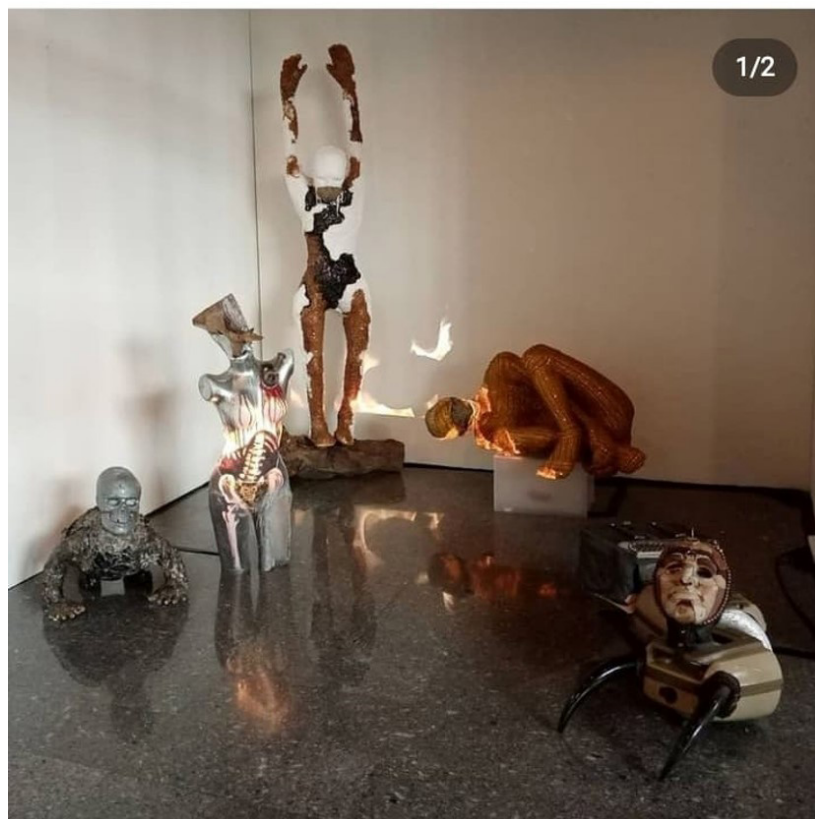
Note: From © Wannawit Patteep 8/7/2021

การนำเสนอผลงานชุด สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ในครั้งที่ 1 ทำให้ผู้เขียนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาด้านเทคนิคไม่สามารถรับน้ำหนักผลงานประติมากรรมวาทได้ จึงต้องแก้ปัญหาด้วยการวางให้ประติมากรรมวาทอยู่บนพื้นห้องในลักษณะหงายท้อง ซึ่งความหมายของผลงานจึงเปลี่ยนเป็นวาทที่อยู่ในสภาวะที่ไม่มีชีวิตแล้ว

ปัญหาต่อมาคือเมื่อนำเสนอผลงานโดยไม่มีสื่อภาพเคลื่อนไหวประกอบในเรื่องราวของสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า ทำให้ความน่าสนใจของผลงานลดลง นอกจากนี้แล้ว ปัญหาของการจัดการกับวัสดุที่ยังไม่ถ่างทอดและนำเสนอให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกของผลงานแต่ละชิ้นยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องปรับปรุงต่อไป อย่างไรก็ตามในการนำเสนอผลงานชุดนี้ของผู้เขียน ถือเป็นการค้นคว้าทางการสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานของผู้เขียนต่อไป

การจัดแสดงผลงานทดลองในเวทีระดับชาติ ผลงาน สภาวะ: ที่ได้รับผลกระทบจากมนุษย์ร่วมแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 66

จากการทดลองสร้างสรรค์ผลงานชิ้นมา ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนสนใจที่จะนำเสนอผลงานศิลปะด้วยรูปทรงของคน สัตว์ และไฟ เป็นรูปทรงหลัก จึงได้ทำการคัดเลือกรูปทรงที่แสดงถึงปัญหาและความรู้สึกออกมาจัดวางใหม่พร้อมกับนำสื่อภาพเคลื่อนไหวของไฟฟ้าเข้ามาประกอบร่วม พบว่าสามารถทำงานร่วมกันและสร้างความหมายร่วมกันได้ดี อีกทั้งยังแสดงผลที่ชัดเจนกว่า จึงดำเนินการส่งผลงานประติมากรรมรูปทรงต่าง ๆ ในลักษณะของศิลปะจัดวาง เข้าสู่เวทีศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 66 และได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมแสดงในครั้งนี้นี้ด้วย

ภาพที่ 9 ภาพถ่ายชุด สภาวะของผลกระทบจากสิ่งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปกร สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

Note: From © Wannawit Patteep 8/7/2021

การได้ทดลองนำเสนอผลงานในเวทีระดับชาติครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับประสบการณ์อย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อต้องจัดการกับพื้นที่จัดวางผลงานศิลปะในส่วนของตนเอง ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการนำเสนอผลงานครั้งนี้ ส่งผลให้ระยะการฉายภาพอยู่ในระยะที่สั้นและแคบ จึงปรับแก้ด้วยการสร้างอุปกรณ์จัดเก็บเครื่องฉายให้เป็นส่วนหนึ่งของผลงาน และฝังซ่อนอยู่ด้านหลังของประติมากรรมชิ้นที่จัดวางอยู่หน้าสุด เพื่อให้ภาพฉายปรากฏทับบนชิ้นส่วนต่าง ๆ ของรูปทรงที่กำหนดไว้ นอกจากนี้บางส่วนของภาพฉายยังได้สะท้อนปรากฏลงบนผนังรวมถึงลงบนพื้นห้องจัดวางผลงานที่มีความมันวาวอีกทอดหนึ่ง ทำให้เกิดผลที่น่าสนใจในอีกลักษณะหนึ่ง ถือเป็นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้เขียนเป็นอย่างมาก การได้รับการคัดเลือกให้ร่วมแสดงในนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 66 นี้ ได้ส่งผลให้ผลงานของผู้เขียนได้เผยแพร่ในวงกว้าง รวมถึงเป็นเกียรติประวัติต่อตัวผู้เขียนต่อไป นอกเหนือไปจากผลที่ได้รับจากการปรับแก้ไขในการนำเสนอผลงานศิลปะ สิ่งทีกล่าวมาข้างต้น นับเป็นความสำเร็จในการนำเสนอผลงานทดลองก่อนเริ่มต้นสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

ผลจากที่มาของแรงบันดาลใจจากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งมีแนวคิด ทฤษฎี และผลงานทดลองสร้างสรรค์ระหว่างการค้นคว้าและงานศิลปะที่เกี่ยวข้องข้างต้นของผู้เขียน นำมาสู่การสังเคราะห์แนวความคิดในการสร้างสรรค์ร่วมกับการกำหนดรูปแบบวิธีการนำเสนอที่ส่งต่อการสร้างภาพร่างและกระบวนการสร้างสรรค์ดังนี้

1) แนวคิดในการสร้างสรรค์

สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ถ่ายทอดเรื่องราวของ สภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ ผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ อันเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน โดยธรรมชาติ มนุษย์ และสัตว์ คือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การสร้างสรรค์นี้เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม นำเสนอผ่านรูปทรงของคน สัตว์ และสิ่งของ เพื่อชี้ให้เห็นถึงต้นตอและสิ่งที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการเผาป่า ทำลายธรรมชาติ

2) รูปแบบ และวิธีการนำเสนอ

ผลงานชุดนี้กำหนดให้นำเสนอในรูปแบบของศิลปะจัดวางที่ทำการจัดวางเป็นพื้นที่ของสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ ผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ การนำเสนอกำหนดให้เป็นพื้นที่ 2 ส่วน โดยส่วนที่หนึ่งแสดงสภาวะของการเกิดไฟป่าด้วยสัญญาณต่าง ๆ และพื้นที่ส่วนที่สอง แสดงผลกระทบที่ได้รับจากการกระทำของมนุษย์ ที่นำเสนอผ่านประติมากรรมสื่อประสมรูปทรงต่าง ๆ จัดวางร่วมกับการฉายสื่อภาพเคลื่อนไหว

3) ภาพร่างและการพัฒนาภาพร่างในลักษณะ 2 มิติ

3.1 ภาพร่างรูปแบบชิ้นผลงานประติมากรรม

ภาพร่างรูปแบบชิ้นผลงานประติมากรรม คือ ภาพที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านรูปทรงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบบอุตสาหกรรมและการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อสื่อสารแนวคิดและความหมายของผลงานในภาพร่างแต่ละส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 10 ภาพร่างคันทารูปแบบและรูปทรงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 1

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

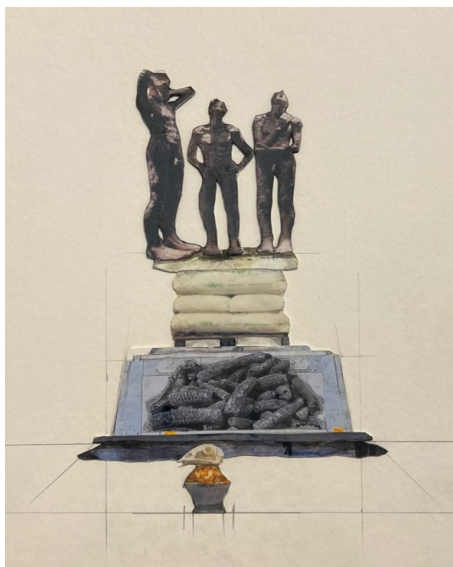
การสร้างภาพร่างในครั้งนี้ ผู้เขียนมุ่งประเด็นไปที่เรื่องราวของปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยที่พบว่าปัญหาการปลูกข้าวโพดเพื่อส่งให้นายทุนเพื่อผลิตเป็นอาหารสัตว์โดยเฉพาะสุกรและไก่ ผู้เขียนจึงนำเสนอโดยใช้รูปทรงของอนุสาวรีย์เกษตรกร โดยมีฐานที่ประกอบสร้างจากข้าวโพดซึ่งเป็นหนึ่งในต้นตอของปัญหาไฟฟ้า ส่วนสุกรและไก่ที่จัดวางด้านบนศีรษะของเกษตรกร เป็นการกำหนดให้เห็นและเน้นย้ำถึงความสำคัญที่สุดและสะท้อนปัญหาจากการปลูกข้าวโพดจนเป็นที่มาของหนึ่งในปัญหาไฟฟ้าในปัจจุบัน

ภาพที่ 11 ภาพร่างรูปทรงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 2

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

ภาพร่างของผลงานสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้าขั้นที่ 2 นี้ ผู้เขียนสนใจในรูปทรงของพีระมิด สามเหลี่ยม เป็นตัวแทนแสดงที่มาของการเกิดปัญหาไฟฟ้า ซึ่งอธิบายในเชิงวิทยาศาสตร์ไว้ว่า ไฟฟ้าในธรรมชาติจะเกิดจาก 3 ปัจจัยสำคัญ คือ เชื้อเพลิง อากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผู้เขียนจึงกำหนดให้พีระมิดของไฟฟ้าจัดวางเป็นฐานด้านล่างและมีประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์ในท่าทางวิตกติดตั้งไว้ที่ส่วนยอดปลายสุดของพีระมิด เพื่อถ่ายทอดและสื่อสารให้เห็นว่ามนุษย์คือต้นตอสำคัญที่สุดของประเด็นการเกิดไฟฟ้า

ภาพที่ 12 ภาพร่างรูปทรงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 3

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

ภาพร่างผลงานสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 3 นี้ประกอบขึ้นจากประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์จำนวน 3 คน ที่มีรูปลักษณะผอมแห้งผืนหนังเกรียมไหม้ สื่อถึงลักษณะของมนุษย์ซึ่งผ่านการตรากตรำทำงานหนัก และถูกเปลวไฟที่ร้อนแรงแผดเผา มีอากัปกริยาแสดงอาการรอคอยความหวัง และสิ้นหวังต่อชีวิตฐานล่างของประติมากรรมมนุษย์นี้กำหนดให้เป็นกระสอบใส่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สีดำไหม้เกรียม ข้าวโพดถูกนำมาใช้แทนปัญหาไฟฟ้าผ่านรูปทรงที่เกี่ยวข้อง ภาพร่างชิ้นนี้จึงเป็นภาพแทนอนุสาวรีย์มนุษย์ที่ได้รับผลกระทบจากไฟฟ้าโดยไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือทำได้เพียงรอคอยให้ปัญหาล่วงผ่านไปหรือมีชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพที่ 13 ภาพร่างรูปทรงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 4

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

ภาพร่างรูปทรงที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า 4 เป็นการสร้างภาพร่างเพื่อค้นหารูปทรงที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมอนุสาวรีย์มนุษย์เกี่ยวกับปัญหาไฟฟ้าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยนำประเด็นของการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาเป็นประเด็นหลักในการค้นหาทำทางของรูปทรงในแต่ละชิ้น รวมไปถึงลักษณะการจัดวางนำเสนอผลงาน ภาพร่างรูปสุกรสีทองจะเป็นประติมากรรมชิ้นสำคัญที่นำเสนอร่วมกับสื่อภาพเคลื่อนไหวในห้องแสดงสภาวะของการเกิดไฟฟ้า ในส่วนของภาพร่างรูปทรงมนุษย์ 3 คน จะเป็นประติมากรรมที่นำเสนอในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบของปัญหาไฟฟ้า การค้นคว้าหาลักษณะทำทางของผลงานชิ้นนี้ รวมไปถึงการหาวัสดุแต่ละอย่างที่จะนำมาสร้างสรรค์ผลงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ได้รับจากการสร้างภาพร่างชิ้นนี้

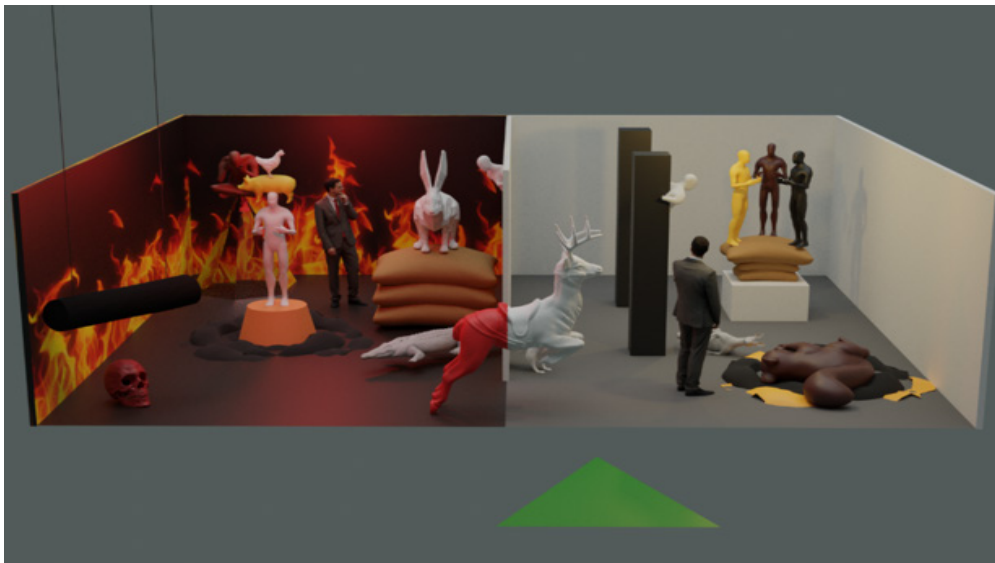
ภาพที่ 14 ภาพร่างรูปทรงของสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

ในการสร้างสรรค์ภาพร่างสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า ผู้เขียนได้นำภาพสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่าที่มีการเผยแพร่กันในสื่อออนไลน์ โดยก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องเกี่ยวกับปัญหาไฟป่ามากยิ่งขึ้น ภาพสัตว์ทั้งหมดที่ผู้เขียนนำมาเป็นต้นแบบ จึงมีแหล่งที่มาจากเหตุการณ์จริง ภาพร่างผลงานนี้นอกจากจะทำหน้าที่พัฒนาสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานจริงหรือนำเสนอในรูปแบบผลงานศิลปะแล้ว ยังทำหน้าที่บันทึกเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนโลก เพื่อให้มนุษย์หันมาตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไฟป่าอีกด้วย

3.2 ภาพร่างวิธีการนำเสนอและจัดวางผลงาน

การสร้างภาพโดยการนำเสนอและจัดวาง จะถูกกำหนดในรูปแบบภาพร่าง 3 มิติ แสดงการนำเสนอผลงานที่มีการสร้างสภาวะจำลองของการเกิดไฟป่าและสภาวะผลกระทบจากมนุษย์ โดยมีประติมากรรมรูปทรงของคน สัตว์ และสิ่งของที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า ถูกจัดวางเพื่อทำงานร่วมกันใน 2 พื้นที่ ซึ่งมีการเชื่อมโยงกัน ระหว่างสภาวะที่เกิดไฟป่าและแสดงสภาวะวิกฤตผ่านประติมากรรมรูปทรงในลักษณะท่าทางต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์

ภาพที่ 15 ภาพร่าง 3 มิติมองจากด้านหน้าแสดงภาพรวมของผลงาน
(ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่าและสภาวะวิกฤตผลจากการกระทำของมนุษย์)
Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

ภาพที่ 16 ภาพร่าง 3 มิติมองจากมุมบนซ้ายแสดงภาพรวมของผลงาน
(ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่าและสภาวะวิกฤตผลจากการกระทำของมนุษย์)
Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

3.3 ภาพร่างการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ในสถานที่จัดผลงานจริง

ผู้เขียนกำหนดให้หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นสถานที่ในการจัดแสดงผลงาน จึงสร้างภาพร่างการนำเสนอผลงานขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อกำหนดให้ผลงานประติมากรรมแต่ละชิ้นได้ร่วมกันทำงานและเพื่อสร้างความหมายในพื้นที่จริงอย่างลงตัว รวมถึงแก้ปัญหาเรื่องการนำเสนอสภาวะที่เกิดไฟป่าซึ่งได้ พบจากการทดลองนำเสนอผลงานมาก่อนหน้านี้ด้วยการจัดวางผลงานประติมากรรมแบบเต็มพื้นที่ เพื่อสร้างให้เกิดการเชื่อมโยงเป็น “เรื่องเล่า” ที่เปิดกว้างทางความหมายให้ผู้ชมได้ตีความด้วยตนเอง

ภาพที่ 17 ภาพร่างแสดงการจัดวางนำเสนอผลงานประติมากรรมขนาดต่างๆ
ภายในหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Note: From © Wannawit Patteep 15/8/2021

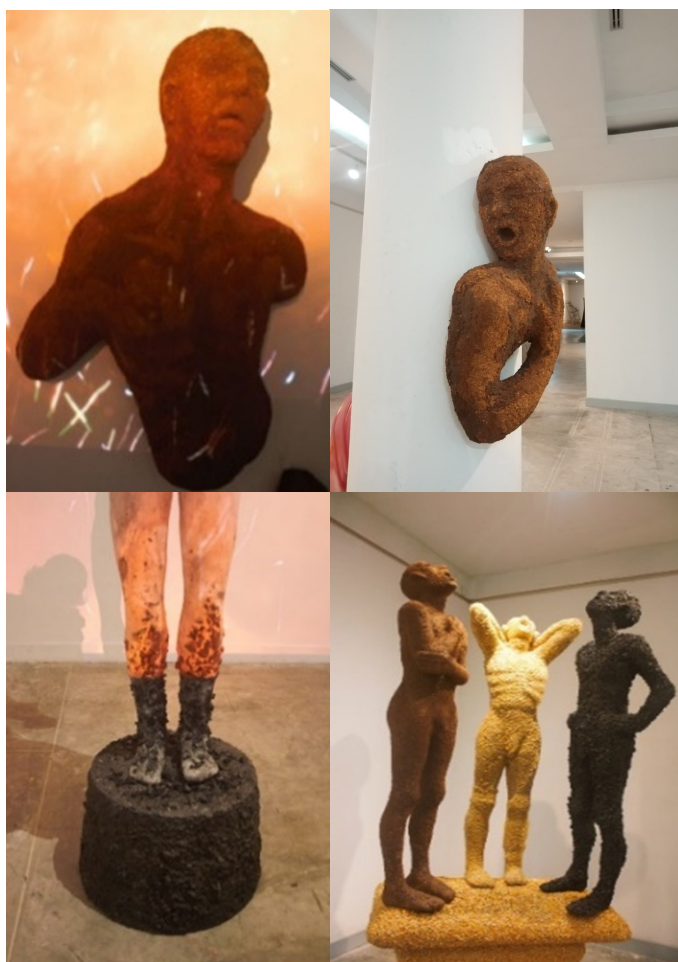
4. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม

การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในชุดนี้ ใช้หลักการด้านองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง เพื่อสร้างผลงานแสดงในพื้นที่ที่สามารถเน้นส่วนที่สำคัญให้มีความโดดเด่น แสดงตัวตน และอารมณ์แบบสุดพลัง โดยแบ่งผลงานออกเป็น 2 รูปแบบผ่านรูปทรงของคนและสัตว์ป่า คือรูปทรงที่แสดงผิวด้วยวัสดุที่ถูกเผาไหม้จากไฟป่า

ไม่ว่าจะเป็น ดิน ถ่าน ขี้เถ้า ขี้เลื่อย หรือเมล็ดข้าวโพด วัสดุเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมความหมายการของแสดงออก ต่อสภาวะสะท้อนใจต่อความตายเหล่านี้ ในขณะที่อีกรูปแบบจะเป็นประติมากรรมไร้ชีวิต ผิวเรียบเกลี้ยง ตรงข้ามกับกลุ่มแรก โดยวัสดุที่แตกต่างกันนี้ทำให้ภาพรวมของการนำเสนอเกิดจังหวะของการรับส่งอารมณ์ใน ระหว่างรับชมและถ่ายทอดความหมายของความตายที่น่าสนใจและสร้างแรงดึงดูดต่อองค์รวมของผลงานได้เป็นอย่างดี

รูปแบบที่ 1 การสร้างสรรค์ผลงานด้วยวัสดุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่า

วัสดุแต่ละชนิดที่ปรากฏอยู่ในงานศิลปะ ถูกใช้เพื่อนำเสนอความหมายของตัวผลงานเอง ในการสร้างสรรค์ผลงาน ชุดนี้ได้เลือกสรรวัสดุที่สามารถแสดงประเด็นเนื้อหาและเรื่องราวด้วยลักษณะเฉพาะของตัววัสดุที่เชื่อมโยงถึง ปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยผู้เขียนเลือกใช้วัสดุที่อยู่ในกระบวนการเพาะปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ไปจนถึงสิ่งที่หลงเหลือจากการเผาป่า ได้แก่ เมล็ดข้าวโพด ขี้เลื่อย ดิน และขี้เถ้าเพื่อสร้างความหมาย และอารมณ์ความรู้สึกถึงการเผาผลาญและถูกทำลายด้วยเปลวไฟ

ภาพที่ 18 ภาพผลงานที่สร้างสรรค์โดยใช้วัสดุจากปัญหาไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 9/6/2021

ภาพที่ 19 ภาพผลงานที่สร้างสรรค์โดยใช้วัสดุจากปัญหาไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 9/6/2021

รูปแบบที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานด้วยการสร้างพื้นผิวแบบเรียบและทำสี

การสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ ผู้เขียนได้มุ่งเน้นการนำเสนอเพียงรูปทรงและสีของผลงาน เนื่องจากต้องการนำเสนอความหมายผ่านรูปทรงและอวกาศกับกิริยาท่าทางต่าง ๆ ของสัตว์ทั้งที่มีท่าทางเคลื่อนไหวกระโจน ทะยาน และยืนนิ่ง มีรูปทรงขนาดเสมือนจริง เพื่อให้ประติมากรรมเหล่านี้ร่วมกันสร้างความหมายผสมผสานกับประติมากรรมในรูปแบบแรกประกอบขึ้นจากวัสดุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่า ซึ่งกำหนดและมุ่งเน้นให้เป็นรูปแบบหลักในการนำเสนอผลงานชุดนี้

ภาพที่ 20 ภาพผลงานประติมากรรม ในอวกาศกิริยาต่าง ๆ

Note: From © Wannawit Patteep 9/6/2021

สาระสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ การเลือกสรรวัสดุเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก หลังจากการศึกษาค้นคว้า รวมไปถึงการได้มีโอกาสลงพื้นที่ที่เกิดปัญหา ทำให้ผู้เขียนได้ศึกษาวัสดุทั้งในส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหาไฟป่า เช่น เมล็ดข้าวโพด ขี้เลื่อยที่เกิดจากการตัดต้นไม้เพื่อใช้ที่ดินปลูกข้าวโพด รวมไปถึงขี้เถ้า ถ่าน และดินบริเวณนั้น ซึ่งเป็นวัสดุที่หลงเหลือหลังจากเกิดปัญหาไฟป่าแล้ว สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญ รวมถึงช่วยส่งเสริมผลงานให้สามารถสร้างความหมายตามแนวความคิดที่กำหนดไว้ สร้างแรงปะทะต่อผู้ชม และแสดงออกถึงปัญหาไฟป่าได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังนำเสนอถึงร่องรอยความเสียหายจากการเผาไหม้ได้อย่างตรงไปตรงมา

5. บางส่วนในการนำเสนอผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่าสู่สาธารณชน

ผลงานชุดนี้ได้นำเสนอสู่สาธารณชน เมื่อวันที่ 7 - 19 มิถุนายน 2565 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพที่ 21 ภาพการนำเสนอผลงานในห้องที่แสดงสภาวะของการเกิดไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 22 ภาพผลงานประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์ ในสภาวะของการเกิดไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 23 ภาพผลงานประติมากรรมในสภาวะที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 24 ภาพแสดงการนำเสนอภาพร่างของผลงาน

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

6. วิเคราะห์รูปแบบและวิธีการนำเสนอผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

“การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า” มีประเด็นสาระเกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อันก่อให้เกิดผลกระทบจากปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย กำหนดให้สร้างและประกอบด้วยผลงานประติมากรรมสื่อผสมขนาดต่าง ๆ นำเสนอผลงานแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นผลงานที่ติดตั้งในห้องนิทรรศการเล็กภายในหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่จัดฉายภาพเคลื่อนไหวของไฟไหม้บนชั้นผลงานประติมากรรม เพื่อแสดงสภาวะของการเกิดไฟป่า และส่วนที่ 2 อยู่บริเวณโถงภายนอกห้องนิทรรศการเล็ก เป็นการจำลองสภาพหลังจากการเกิดไฟป่า ในการนำเสนอผลงานครั้งนี้มีการจัดวางผลงานประติมากรรมแต่ละชิ้นให้มีระยะห่าง ตามตำแหน่งที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่โถง ซึ่งมีเสาปูนจากโครงสร้างอาคาร จึงกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับการแสดงเนื้อหาของรูปทรงและเพื่อให้พื้นที่ภายในโถงทั้งหมดเป็นพื้นที่สำหรับการนำเสนอสภาวะหลังเกิดไฟป่า โดยจะทำงานร่วมกับผลงานประติมากรรมที่ถูกจัดวาง โดยคำนึงถึงการสร้างความหมายและความรู้สึกร่วมกันในพื้นที่ทั้งหมด

7. การวิเคราะห์ผลงานประติมากรรมสื่อผสม

ผลงานประติมากรรมและภาพเคลื่อนไหวในสภาวะของการเกิดไฟฟ้า

ภายในห้องนำเสนอสภาวะของการเกิดไฟฟ้า โดยผลงานทั้งหมด 3 ชิ้นมุ่งเน้นไปที่การแสดงบรรยากาศของไฟฟ้า แบ่งเป็นประติมากรรมนำเสนอร่วมกับสื่อภาพเคลื่อนไหวของเปลวไฟ ผลงานในห้องนี้เป็นเรื่องเล่าที่จะนำไปสู่การนำเสนอความหมายและรับชมผลงานที่จัดวางอยู่ภายนอกห้องที่นำเสนอประติมากรรมมนุษย์และสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากการถูกไฟฟ้าเผาไหม้ ผ่านอากัปกริยาท่าทางต่าง ๆ การจัดวางผลงานทั้งภายในและภายนอกห้อง เพื่อให้เกิดการส่งผ่านและเชื่อมต่อความรู้สึกระหว่าง 2 พื้นที่นั้นและสร้างอารมณ์ในการสื่อสารและรับชมผลงานที่มีรูปแบบแตกต่างกัน แต่สามารถร่วมกันสะท้อนปัญหาและความรุนแรงของไฟฟ้าได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 25 ภาพการนำเสนอผลงานในห้องที่แสดงสภาวะของการเกิดไฟฟ้า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภายในห้องนิทรรศการขนาดเล็ก กำหนดให้มุ่งนำเสนอบรรยากาศของการเกิดไฟฟ้า สื่อภาพเคลื่อนไหวที่ฉายทับบนประติมากรรมมนุษย์ ถูกถ่ายทอดผ่านรูปลักษณะของเปลวไฟฉายขึ้นไปบนผนัง 2 ด้าน โดยด้านที่ 1 ส่วนที่เป็นสื่อภาพเคลื่อนไหว ฉายทับลงบนรูปทรงของอนุสาวรีย์มนุษย์ที่มีประติมากรรมสุกรและไก่ อยู่ด้านบนของศีรษะสื่อความหมายถึงวงจรการปลุกข้าวโพด เพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์ อันได้แก่ สุกรและไก่ ซึ่งวนกลับมาเป็นอาหารของมนุษย์อีกครั้งหนึ่ง ลักษณะเด่นของผลงานในห้องนี้คือความสั่นไหวของเปลวไฟที่แสดงความรู้สึกอันแรงทับลงบนผลงานประติมากรรม สร้างให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกราวกับโดนแผดเผาไหม้ด้วยไฟฟ้าที่ร้อนแรง และด้านที่ 2 นำเสนอประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์ครึ่งตัวโผล่ออกมาจากผนังที่ฉายภาพเคลื่อนไหวจากเปลวไฟ

กำหนดและจัดวางให้ส่วนของมือและเข้าโผล่พ้นออกมาจากกรอบจอของภาพเคลื่อนไหว เพื่อสื่อถึงการดิ้นรนตะเกียกตะกายและพยายามหนีให้หลุดออกมาจากสภาวะของการเกิดไฟฟ้าที่อาจรุนแรงจนถึงแก่ชีวิต (ภาพที่ 27) นอกจากนี้ ภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการขนาดเล็กดังกล่าว ยังมีผนังอีกด้านหนึ่งที่กำหนดให้นำเสนอแต่เพียงผลงานประติมากรรมกวางครึ่งตัวด้านท้าย ติดตั้งด้วยการยึดติดยื่นออกมาจากผนังสีขาวเรียบ ด้วยอาภักปิริยากำลังกระโจนทะยานหนีออกจากพื้นที่ในห้อง นำเสนอโดยให้เห็นแค่ส่วนท้ายของตัวกวาง และสื่อสารให้เห็นว่าในส่วนด้านหัวของกวางได้กระโดดกระโจนหนีพ้นจากสภาวะไฟฟ้าอันรุนแรงนี้ได้แล้ว (ภาพที่ 25) ดังนั้นผลงานทั้งหมดที่ถูกจัดวางในพื้นที่ห้อง มีการนำเสนอสภาวะความรู้สึกจากการถูกเผาไหม้ด้วยไฟฟ้า และการพยายามกระโจนหนีออกจากสภาวะของการเกิดไฟฟ้าอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 26 ภาพผลงาน อนุสาวรีย์ คน สุกร และไก่ ในห้องแสดงสภาวะของการเกิดไฟฟ้า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 27 ภาพผลงานประติมากรรมติดผนังรูปทรงมนุษย์ ในห้องแสดงสภาวะของการเกิดไฟฟ้า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/202

8. การเชื่อมโยงพื้นที่สภาวะของไฟป่า สู่พื้นที่การนำเสนอสภาพหลังจากได้รับผลกระทบจากไฟป่า

ผลงานชุดนี้นำเสนอผลกระทบของไฟป่า โดยแสดงสภาวะที่กำลังเกิดไฟป่ากับหลังจากเกิดไฟป่าแล้ว ดังนั้นสิ่งที่สำคัญในการจัดวางและนำเสนอผลงานคือการสร้างให้พื้นที่ทั้ง 2 ส่วนเชื่อมโยงกัน ซึ่งผู้เขียนได้ใช้รูปทรงของกวางในอาภักิริยาท่าทางที่กำลังกระโจนหนีตาย จัดวางและติดตั้งในบริเวณห้องที่ฉายสื่อภาพไฟป่าแสดงส่วนขาหลังสีแดง มีพื้นผิวขรุขระแทนความรู้สึกที่ถูกเผาไหม้ ส่วนชิ้นงานประติมากรรมกวางที่จัดวางบนผนังด้านนอกห้องแสดงส่วนหัว ขา และลำตัวด้านหน้าที่จะกระโจนโผล่พ้นออกมาจากห้องจัดแสดงขนาดเล็กที่อยู่ข้างใน ด้วยพื้นผิวประติมากรรมที่เรียบเกลี้ยงสีขาวสะอาดตา เพื่อสื่อความหมายให้เห็นถึงการหนีรอดออกมาจากเปลวไฟได้ หากแต่ยังมีประติมากรรมกวางบางส่วนที่ยังติดค้างอยู่ในพื้นที่ของไฟป่าเพื่อสร้างความหมาย และสื่อให้เห็นถึงความเสียหายและความรุนแรงอันเนื่องจากไฟป่า

ภาพที่ 28 ภาพแสดงการนำเสนอผลงานประติมากรรมรูปทรงของกวาง เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่ภายในห้อง ซึ่งแสดงสภาวะที่กำลังเกิดไฟป่า มาสู่ด้านนอกซึ่งเป็นพื้นที่หลังจากการเกิดไฟป่าแล้ว

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

9. ผลงานการจัดวางประติมากรรมนำเสนอสภาพหลังจากที่ได้รับผลกระทบจากไฟป่า

ผลงานประติมากรรมสื่อประสมทั้งหมดที่ถูกจัดวางและนำเสนอเพื่อบ่งชี้การแสดงภาพแทนสภาวะหลังจากที่ได้รับผลกระทบของการเกิดไฟป่า โดยผลงานทั้งหมดสร้างสรรค์ให้เป็นรูปทรงของคนและสัตว์ ประติมากรรมหลัก นำเสนอด้วยการสร้างสรรค์จากวัสดุที่ถูกเผาไหม้ด้วยไฟป่า เช่น ถ่าน ดิน และวัสดุที่เกี่ยวข้องและสื่อถึงการเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ เช่น ข้าวโพดสำหรับประติมากรรมรอง นำเสนอผ่านรูปทรงของคนและสัตว์ ที่มีพื้นผิวเรียบเกลี้ยงมีรูปทรงและขนาดที่เสมือนจริง ทาทัບเคลือบผิวภายนอกด้วยสีเอยรงค์ ซึ่งการนำเสนอจะแตกต่างไปจากกลุ่มชิ้นงานประติมากรรมหลักที่กล่าวถึงข้างต้น การสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมให้มีรูปลักษณ์ทางกายภาพวัสดุที่แตกต่างกันนี้ ทำให้ภาพรวมของการนำเสนอผลงานชุดนี้ เกิดจังหวะของการรับส่งอารมณ์ในระหว่างรับชมและถ่ายทอดทอดความหมายที่น่าสนใจ สามารถสร้างแรงดึงดูดให้กับผลงานได้มากกว่าการใช้วัสดุแบบเดียวกันในผลงานทุกชิ้นที่จัดแสดง

ภาพที่ 29 ภาพผลงานประติมากรรมในพื้นที่ของสภาพได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่า
ที่ติดตั้งและจัดวางบริเวณโถงด้านหน้าห้องนิทรรศการเล็ก

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 30 ภาพผลงานประติมากรรมในพื้นที่ของสภาพได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟป่า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพที่ 31 ภาพผลงานประติมากรรมมนุษย์สีทองและอนุสาวรีย์มนุษย์ที่เกี่ยวกับการปลุกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
นำเสนอในพื้นที่ของสภาพได้รับผลกระทบจากปัญหาไฟฟ้า

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

ภาพรวมของพื้นที่ทั้งหมดนำเสนอผลงานประติมากรรมสื่อผสมแบบจัดวางร่วมกันเพื่อเปรียบเสมือนวิถีชีวิตของสัตว์และมนุษย์ที่ได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากไฟฟ้า กำหนดให้รูปทรงของกวางอยู่ในลักษณะที่กำลังพยายามจะกระโจนหนีตายออกมาจากพื้นที่ที่กำลังเผาไหม้ ท่าทางที่กำลังโชนทะยานของกวางสร้างความรู้สึกเคลื่อนไหวสำหรับประติมากรรมรูปทรงของสัตว์ชนิดอื่น ๆ มุ่งประเด็นสาระที่การแสดงถึงความตาย ความทรมาน และความทุกข์ทนจากการได้รับผลกระทบจากไฟฟ้า ผลงานชิ้นที่โดดเด่นที่สุดเป็นรูปทรงของมนุษย์ 3 คนซึ่งถูกจัดวางให้อยู่ท่ามกลางรูปทรงของสัตว์ที่มีขนาดเล็กกว่าฐานกระสอบและแท่นวางสีขาวยกระดับให้ประติมากรรมมนุษย์ทั้ง 3 คนอยู่สูงกว่าสัตว์ทุกชนิด

ความสูงและความโดดเด่นของรูปทรงมนุษย์จะแสดงและหยิบยืมสัญลักษณ์อนุสาวรีย์มานำเสนอเพื่อสื่อว่ามนุษย์ที่มีอารยธรรมสูงที่สุดในบรรดาสัตว์มีชีวิตทั้งปวงได้ทำลายล้างตนเองและสภาพแวดล้อมผ่านอุตสาหกรรมการปลุกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ส่งผลให้เกิดไฟฟ้า ความเลวร้าย ผิดพลาด และความสิ้นหวังทั้งหมดได้แสดงผ่านพื้นผิวและท่าทางกรีดร้องของมนุษย์ทั้ง 3 คน

ประติมากรรมทั้งหมดทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบผ่านการกำหนดวัสดุและตำแหน่งของรูปทรงต่าง ๆ ในพื้นที่จัดแสดงงานโดยที่พื้นบริเวณใกล้กับรูปทรงของมนุษย์ทั้ง 3 คน มีการจัดวางผลงานประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์สีทองใส่หน้ากากป้องกันอยู่ในอิริยาบถนอนขดตัวคู้เหมือนกำลังจะเสียชีวิต จัดวางคู่กับผลงานอนุสาวรีย์เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกหดหู่ ไร้ชีวิต และใช้สีทองแทนความหมายของชนชั้นสูง เพื่อมุ่งสาระในเรื่องปัญหาและประเด็นของไฟฟ้านั้น แม้แต่ชนชั้นสูงก็ไม่สามารถเอาตัวให้รอดจากวิกฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้ (ภาพที่ 31) ทั้งหมดที่กล่าวมาจึงเป็นความหมายความสำคัญที่สร้างให้เกิดชุดของผลงานประติมากรรมที่ทำงานร่วมกันเพื่อแสดงความหมายโดยตรงผ่านรูปทรง ท่าทาง และพื้นผิวของวัสดุ กับผลงานในเชิงสัญลักษณ์ที่มีความหมายในเชิงลึก เปิดพื้นที่ให้ผู้ชมได้รับชม และรับรู้สาระของผลงานแบบปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. การสรุปผล

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า ทางด้านเอกสารงานเขียนได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมสื่อผสมที่กำหนดให้สื่อภาพเคลื่อนไหวเป็นส่วนหนึ่งของผลงาน และในส่วนของผลงานประติมากรรมที่แสดงในพื้นที่จริงเป็นรศทางศิลปะที่สร้างให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกถึงความงามของรูปทรง ท่าทาง และพื้นผิว เมื่อผลงานทำงานร่วมกันอย่างเต็มรูปแบบแล้วสามารถสะท้อนถึงปัญหาและผลกระทบของปัญหาไฟป่า

ผลงานประติมากรรมสื่อผสมทั้งหมดถูกสร้างขึ้นเพื่อนำเสนอสาระของผลกระทบที่ได้รับจากปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ข้อมูลจากแหล่งที่มา แรงบันดาลใจ และการได้รับผลกระทบโดยตรง งานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ จึงเป็นการนำแนวความคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและข้อถกเถียงที่ค้นคว้าเรื่องราวและต้นตอของปัญหาไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเกิดจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลทั้งหมดจากภาคเอกสารถูกสังเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสมจัดวางและนำเสนอแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ พื้นที่แสดงสภาวะของการเกิดไฟป่าและพื้นที่แสดงสภาพที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา ตามแนวความคิดที่ผู้เขียนตั้งใจไว้

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 สาระทางความรู้เพิ่มเติมในประเด็นการใช้วัสดุ

การนำผลงานสู่สาธารณะชนในรูปแบบนิทรรศการ ในพื้นที่ของหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการปรับรูปแบบจากภาพร่างต้นฉบับเพื่อให้ความหมายและสาระของผลงานมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สำหรับปัญหาที่พบในการจัดแสดงผลงานคือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อภาพเคลื่อนไหวที่แสดงสภาวะของไฟป่า เนื่องจากพื้นที่จัดผลงานมีระยะที่ไม่เพียงพอจึงต้องแก้ปัญหาโดยการฉายเคให้เห็นเหมือนช่องหน้าต่าง และนำผลงานประติมากรรมรูปทรงของมนุษย์มาประกอบรวมเพื่อให้น่าสนใจและสื่อให้ผู้รับชมเห็นสาระของแนวคิดของผู้เขียนมากขึ้น ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานได้มีการทดลองนำวัสดุที่มีความแตกต่างกัน รวมไปถึงวัสดุชนิดเดียวกันแต่มีสีไม่เหมือนกันมาสร้างสรรค์ในผลงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดค่าน้ำหนักของสีที่แตกต่างและสามารถแสดงรายละเอียดความหมาย และเพิ่มความน่าสนใจให้ผลงานได้มากกว่าการใช้วัสดุแบบเดียวกันทั้งผลงาน โดยผู้เขียนสามารถสรุปประเด็นนี้ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากในการสร้างสรรค์ผลงานทดลอง ผู้เขียนมักจะใช้วัสดุเพียงชนิดเดียวในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งการนำวัสดุที่มีความหลากหลายเข้ามาทดลองใช้ในการสร้างสรรค์ ถือเป็นสิ่งที่สามารถนำไปพัฒนาผลงานชุดอื่น ๆ ต่อไป

การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่าที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นการนำประเด็นและหลักทฤษฎีของการทำอาชีพเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาคเหนือของประเทศไทย ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตั้งแต่วิธีการสำรวจหาพื้นที่เพื่อเพาะปลูก ไปจนถึงการเผาทำลายสิ่งที่ยังเหลือหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อเริ่มเริ่มทำการเพาะปลูกใหม่ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเร่งรีบของเกษตรกร ซึ่งมีความจำเป็นต้องนำผลผลิตไปขายและมีความต้องการทางการเงินในการดำรงชีวิต และสาเหตุสำคัญอีกหนึ่งสิ่งที่ทำให้เกษตรกรต้องใช้วิธีการเผาทำลายหลังฤดูการเก็บเกี่ยวคือ ทางภาครัฐไม่สามารถหาวิธีการจัดการหรือแปรรูปสิ่งเหล่านี้ได้ วงจรการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จึงเป็นเช่นนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนจึงนำวัสดุทั้งหมดที่อยู่ในวงจรของการทำเกษตร ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบของปัญหาการเกิดไฟป่า ที่มีสาเหตุมาจากการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ภาพที่ 32 ภาพเปรียบเทียบให้เห็นการนำวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์
ซึ่งภาพแรกมีการใช้วัสดุหลายชนิดและมีค่าน้ำหนักที่แตกต่างกันมาสร้างผลงาน
กับภาพหลังเป็นการใช้วัสดุแค่เพียงชนิดเดียว

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

2.2 การเพิ่มเติมความเป็นเอกภาพในผลงาน

นอกจากผลงานที่ใช้วัสดุจากปัญหาไฟป่ามาสร้างสรรค์แล้ว ผลงานบางชิ้นถูกสร้างขึ้นโดยใช้วัสดุที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่าโดยตรง ในระหว่างการจัดแสดงนิทรรศการมีผู้ชมจำนวนหนึ่งได้มีการตั้งคำถามถึงแนวคิดและความหมายของผลงานเหล่านั้น นั่นอาจเป็นเพราะผู้ชมยังคงรับรู้และพิจารณาผลงานในลักษณะแยกชิ้น ซึ่งอาจทำให้สาระสำคัญของการจัดตำแหน่งของผลงานโดยเน้นภาพรวมของประติมากรรมหลักและประติมากรรมรอง ไม่ได้ปรากฏหรือสื่อสารผ่านการรับชม การสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดในรูปแบบที่มีจำนวนหลายชิ้นอาจจำเป็นต้องมีการเชื่อมต่อผลงานแต่ละชิ้นเข้าหากันมากยิ่งขึ้น เช่น อาจใช้การฉายโปรเจกเตอร์เข้าปะทะกับประติมากรรมเพื่อผสานและยึดโยงให้ผลงานแต่ละชิ้นที่ทำหน้าที่แสดงควาหมายและเกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพมากขึ้น รวมถึงอาจมีการใช้เทคนิคทางศิลปะอื่น ๆ เพิ่มเติมในการจัดการกับบริเวณพื้นที่ให้มีการเชื่อมต่อผลงานแต่ละชิ้นมากขึ้น

ภาพที่ 33 ภาพแสดงให้เห็นการจัดวางผลงานที่ไม่ได้ใช้วัสดุที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาไฟป่ามาใช้

Note: From © Wannawit Patteep 12/6/2021

3. สัมฤทธิ์ผลที่มากกว่าการสร้างสรรคโครงการศิลปะ

ผลงาน “การสร้างสรรคผลงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนสภาวะวิกฤตทางธรรมชาติและผลกระทบจากปัญหาไฟป่า” สำหรับผลสัมฤทธิ์ของงาน นอกจากสามารถตอบในวัตถุประสงค์และแนวความคิดในการสร้างสรรค์แล้ว สารระเพิ่มเติมที่ได้คือบทสนทนากับผู้ชมที่นอกเหนือจากการพูดคุยประเด็นทางศิลปะแล้ว ยังมีการอภิปรายถึงประเด็นปัญหาของไฟป่าโดยตรง ซึ่งผู้ชมทุกคนที่เข้าร่วมสนทนาต่างแสดงความรู้สึกร่วมกันที่ต้องตกอยู่ในสภาพหวาดกลัวท่ามกลางสภาวะไฟป่าที่แม้จะไม่ต้องทำให้เกิดแต่เป็นปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในทุกปี การพูดคุยถึงเรื่องราวของไฟป่านี้ ผู้เขียนถือเป็นเรื่องน่ายินดีอย่างยิ่งที่นอกจากตัวผลงานศิลปะจะสามารถสื่อสารและสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมแล้ว กิจกรรมทางศิลปะยังมีส่วนช่วยในการสร้างพื้นที่ในการพบปะ ทาหรือ และแสดงความรู้สึกร่วมกันถึงวิกฤตไฟป่าแบบเปิดเผยอีกด้วย

สิ่งที่ได้ทั้งหมดจากการดำเนินโครงการนี้จะสามารถพัฒนาผู้เขียนทั้งในด้านการสร้างสรรค์วิธีคิด รวมไปถึงการนำเสนอผลงาน เพื่อนำไปต่อยอดการพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป รวมไปถึงยังสามารถเป็นแบบอย่างทางการศึกษา สำหรับผู้ที่สนใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยเฉพาะผลงานประติมากรรมสื่อผสมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตจากปัญหาไฟป่าได้เช่นกัน

References

- Bartoszek, M. (2016, February 4). *Is ānyōne ōut there? Rytūāl Nārcyzōw A. Bēdnārczykā* [Is anyone out there? “Rytuał Narcyzów”] [Image]. <https://ownetic.com/magazyn/2016/monika-bartoszek-is-anyone-out-there-rytual-narcyzow-andrzej-bednarczyka-oronsko>.
- Jomti, T. Chiang Rai. (2020, January 20). Interview.
- Mgr online. (2017, August 22). *Āēēnthōraposīn yuk thīkhun mai mūa manut khroṅg lōk* [“An-tropocene”, a newly defined era when humans ruled the world]. *Managaer Online*, <https://mgronline.com/science/detail/9600000086135>.
- Ratnatarree, A. (2019). *khrai khū khon phao? mai sam kan thao rao mī suān nai kān phao mākhānāt nai* [Who is the burner? It is not as important as how much we participate in the burning.]. *a day BULLETIN*, 628, 6-7. https://issuu.com/adaybulletin/docs/____pdf_628.
- Santl, A. (2015). *Back Where It All Began: The Peripatetic Artist Wolfgang Stiller In Berlin* [Photograph]. IGANT. <https://www.ignant.com/2015/02/11/wolfgang-stiller>.
- Tontiwittayapitak, V. (2015, April 25). *khāophōt sāhēt hēng kān thamlāi pā nam lēng lē mōk khwān phaīt* [Corn, the cause of deforestation Drought and toxic smog] [Photograph]. Sarakadee. <https://www.sarakadee.com/blog/oneton/?p=1717>.